

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 22.6.2026
Sayı : 185

10/4106

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de çocuk gebeliklerinin ve çocuk evliliklerinin hukuki, idari, sosyal ve toplumsal boyutlarıyla devam eden yapısal bir sorun haline geldiği; çocukların korunmasına yönelik mevcut mevzuat ve uygulamaların yetersiz kaldığı; bu durumun hukuk devleti ilkesi ile temel hak ve özgürlükler bakımından ciddi ihlallere yol açtığı yönündeki iddiaların tüm yönleriyle araştırılması, sorunun nedenlerinin ortaya konulması ve kalıcı çözümlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa’nın 98’inci ve TBMM İçtüzüğü’nün 104 ve 105’inci maddeleri uyarınca işleme alınarak; Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz. 20.01.2026

Av. Mahmut TANAL
Şanhurfa Milletvekili

GEREKÇE

Tarafımıza iletilen bilimsel ve saha temelli raporlar, Türkiye’de çocuk gebelikleri ve çocuk evliliklerinin münferit değil, yaygın ve yapısal bir sorun haline geldiğini açık biçimde ortaya koymaktadır. Özellikle saha verileri; 10–14 yaş arası gebeliklerin hem tıbben yüksek riskli hem de hukuken mutlak cinsel istismar niteliğinde olduğunu, 15–17 yaş arası gebeliklerin ise erken evlendirme, eğitimden kopuş ve yoksulluk döngüsüyle doğrudan bağlantılı bulunduğunu göstermektedir. Bu yaş grubunda anne ölüm riskinin yetişkinlere göre kat kat yüksek olması, sorunun ağır bir halk sağlığı boyutu taşıdığını da ortaya koymaktadır.

Saha araştırmaları, çocuk gebeliklerinin önemli bir bölümünün resmi kayıtlara yansımadığını; kimlik kaydırma, başkası adına doğum kaydı ve benzeri yöntemlerle sistematik biçimde görünmez kılındığını göstermektedir. Bu durum yalnızca istatistiksel bir eksiklik değil, aynı zamanda suçun gizlenmesi ve denetim mekanizmalarının etkisiz hale gelmesi sonucunu doğurmaktadır.

Raporlarda ayrıca, doğum kontrol yöntemlerine erişimin ciddi ölçüde kısıtlandığı, aile planlaması hizmetlerinin sahada zayıfladığı ve kamu sağlık hizmetlerinde kürtaja erişimin fiilen engellendiği yönünde tespitler yer almaktadır. Koruyucu sağlık hizmetlerinin bu şekilde geri çekilmesi, çocuk gebeliklerini önleyici mekanizmaların işlevsiz hale geldiğini göstermektedir.

Adli süreçlere ilişkin veriler de son derece çarpıcıdır. Çocuk cinsel istismarı dosyalarının önemli bir kısmının soruşturma aşamasında bekletildiği, sınırlı sayıda dosyanın kovuşturma aşamasına geçebildiği ve kayda değer bir bölümünün takipsizlikle sonuçlandığı görülmektedir. “Rıza” ve “şikâyet yokluğu” gibi gerekçelerin uygulamada sıklıkla kullanılması, çocukların korunmasına yönelik ceza adalet sisteminin etkinliğini zayıflatmakta ve fiili bir cezasızlık algısı oluşturmaktadır.

Mevcut hukuki çerçeve de uygulamada çelişkili sonuçlar doğurmaktadır. Türk Medeni Kanunu’nda evlenme yaşının kural olarak 18 olarak belirlenmiş olmasına rağmen 17 yaş için ebeveyn rızası, 16 yaş için hâkim kararıyla istisna tanınabilmesi; buna karşılık Türk Ceza Kanunu’nun 103 ve 104’üncü maddelerinde çocukların cinsel istismarı ve reşit olmayanla cinsel ilişki suç olarak düzenlenmiş olması, uygulamada fiilin evlilik yoluyla meşrulaştırılmasına yol açabilecek ciddi bir normatif çelişki yaratmaktadır. 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu’nun koruyucu yaklaşımına rağmen, bu çelişkili yapı ve uygulamalar çocukların korunmasını fiilen zayıflatmaktadır.

Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ile Anayasa’nın 90’ıncı maddesi birlikte değerlendirildiğinde; çocukların erken yaşta evlendirilmesi ve çocuk gebelikleri, çocuğun üstün yararı, eğitim hakkı, sağlık hakkı ve fiziksel-psikolojik bütünlüğünün korunması ilkeleri bakımından açık bir hak ihlali niteliği taşımaktadır. Anayasa’nın 2’nci maddesinde yer alan hukuk devleti ilkesi ile 5, 10, 17 ve 56’ncı maddelerde düzenlenen yükümlülükler çerçevesinde, devletin çocukları koruma görevini etkin biçimde yerine getirmediği yönünde ciddi bulgular bulunmaktadır.

Çocuk evlilikleri ve çocuk gebelikleri; eğitim hakkının ihlali, erken yaşta annelik, sağlık riskleri, şiddet, sosyal hayattan kopuş ve yoksulluğun kuşaklar arası aktarımı gibi çok yönlü sonuçlar doğurmaktadır. Bu tablo özellikle kız çocukları açısından derinleşen yapısal bir eşitsizlik yaratmaktadır.

Tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde; çocuk evlilikleri ve çocuk gebeliklerinin hukuki, idari, sağlık ve sosyal boyutlarıyla incelenmesi, mevzuattaki çelişkilerin giderilmesi, koruyucu sağlık ve denetim mekanizmalarının etkinliği artırılması, uygulamaların ortaya çıkarılması, koruyucu sağlık ve denetim mekanizmalarının etkinliği artırılması, çocukların üstün yararını esas alan kalıcı çözümlerin belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde bir Araştırma Komisyonu kurulması zorunlu hale gelmiştir.

1851 Sayılı Mec. Aras

MİLLETVEKİLİ ADI SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İNZA
R. İ. NACARANOĞLU	İstanbul	
Ali Fozil KASAP	Konya	
Mahir POLAT	İzmir	
Ayhan BAKUR	Adana	
Suat Özağdas	İstanbul	
Vecdi Gündüzlü	Kırklareli	
M. Salih Uzun	İzmir	
Öğretmen Etem İNCESE	İstanbul	
Adnan BEKER	Ankara	
Fahri ÖZKAN	Kırklareli	
Tale Nur SÖLÜ	Eskişehir	
Şeref ARPACI	Denizli	
Nurhayat Altınca Kayapınar Bursa	Bursa	
Ayşe Bankoğlu	Bartın Mo.	
Sevda KANACA	Gaziantep	
SEMRA DİNÇER	ANKARA	
Bilal BİLİCİ	Adana	
İsmet ÖZKALE	İzmir	
Orhan SARIBAL	Bursa	
Gizem ÖZCAN	Muğla	
Mehmet GÖZELMAZSUL	Hatay	

